

	r	or
Paludisme et Tuberculose du syst. respiratoire	+ 0,74	± 0,05
» » Maladies du » »	+ 0,69	± 0,06
» » Causes de décès inconnues	+ 0,69	± 0,06
» » Maladies Infectieuses(*)	+ 0,35	± 0,15
» » Grippe	- 0,29	± 0,11
» » Maladies du Cœur	- 0,57	± 0,08
» » Cancer	- 0,60	± 0,08

De la sorte, si la mortalité dūe au *paludisme* se réduisait à zéro, la mortalité dūe à la *pneumonie* et à la *tuberculose pulmonaire*, diminuerait de 41%, celle dūe aux *infections puerpérales* de 58%, et la *mortalité totale* de toutes causes s'abaisserait de 25%, de son niveau actuel. De plus, le bénéfice qui serait obtenu par une lutte antimalarique efficace, qui, soit dit en passant, se trouve en voie de réalisation en Grèce depuis plus d'une dizaine d'années, augmentera considérablement la durée moyenne de la vie de l'homme.

Du point de vue sanitaire, il faut donner la seconde place aux maladies d'origine hydrique, comme par exemple la *fièvre typhoïde*, les *dysenteries*, les *diarrhées* et *entérites* des enfants, qui élèvent de 8 à 10% environ la mortalité générale du pays. Par conséquent, la lutte intégrale contre le *paludisme* et les *maladies d'origine hydrique*, diminuerait le niveau actuel de la *mortalité générale* de la Grèce de un tiers environ, et constituerait ainsi une amélioration considérable dans le niveau de la santé publique du pays.

ΠΑΙΔΟΛΟΓΙΑ. — Τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ βάρους τῶν ἐλλήνων μαθητῶν κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου ὑπὸ Βασ. Βαλαώρα καὶ Σερ. Παπαϊωάννου*.
*Ανεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ἰωακείμογλου**.

Σωματολογικαὶ ἐπὶ τοῦ μαθητικοῦ κόσμου μετρήσεις ἐγένοντο ὑπὸ πολλῶν παρ' ἡμῖν ἐρευνητῶν, μεταξύ δὲ ὄλων, τὸ ἔργον τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ν. Ἐξαρχοπούλου παραμένει μέχρι τῆς στιγμῆς ἀπαράβλητον, ἔνεκα τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀκριβείας τῶν σχετικῶν παρατηρήσεων. Νεώτεροι, ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔρουναι, οὐδόλως παρέλκουν, διότι αἱ μέσαι τιμαὶ τοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ βάρους τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅταν ἀκόμη στηρίζονται ἐπὶ ἐπαρκῶν καὶ καταλλήλων δειγμάτων τοῦ πληθυσμοῦ, οὐδέποτε παραμένουν στάσιμοι μὲ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρόνου. Κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας παρατηρεῖται σταθερὰ σχεδὸν αὐξήσις ἀμφοτέρων τῶν ὡς ἄνω ἀνθρωπομετρικῶν στοιχείων, ἥτις ὅμως ἀνακόπτεται αἰσθητῶς κατὰ

* V. Valaoras et S. Papaioannou, La taille et le poids moyens des écoliers grecs, pendant la guerre.

** Ανεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 27 Μαΐου 1944.

τὰς περιόδους τοῦ πολέμου καὶ τῶν μεγάλων γενικῶς κοινωνικῶν κρίσεων. Διπλοῦς συνεπῶς ὁ λόγος, ὅστις μᾶς παρεκίνησεν εἰς τὴν ἀνάληψιν τῆς προκειμένης ἐργασίας ἢ πάροδος ἀφ' ἑνὸς δεκαπενταετίας καὶ πλέον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου καὶ ἀφ' ἐτέρου ἢ πολεμικῆ περιόδου, τὴν ὁποίαν νῦν διερχόμεθα, ἐν μέσῳ πολλαπλῶν στειρῶσεων καὶ κακουχιῶν, αἵτινες ἐπηρεάζουν μοιραίως καὶ τοὺς εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἀναπτύξεως εὐρισκομένους ἄνθρώπους.

Εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν δίδεται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μετρήσεως 14.433 μαθητῶν, ἡλικίας 7 ἕως 20 ἐτῶν, ἐξ ὧν 9.461 ἄρρενες καὶ 4.972 θήλειαι. Τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ βάρους τῶν ἐν λόγῳ μαθητῶν, τὸ πλεῖστον τῶν ὁμοίων ἀνήκει εἰς τὰ σχολεῖα τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας καὶ τῶν πλησιεστέρων πόλεων, ἐλήφθη μὲ ὄλην τὴν δυνατὴν ἀκριβείαν, αὐτοπροσώπως ἢ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἑνὸς ἐξ ἡμῶν (Σ.Π.). Ἡ περίοδος τῶν μετρήσεων ἐκτείνεται ἐπὶ ἓν περίπου ἔτος, ἀπὸ τοῦ θέρους τοῦ 1942 μέχρι τῆς ἀνοιξέως τοῦ 1943. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν στοιχείων τούτων δίδεται εἰς τὸν πίνακα I.

Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον δίδονται καὶ αἱ ἕτεραι, ἐκτὸς τῆς μέσης τιμῆς (μ) στατιστικαὶ σταθεραί, ἧτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς ἐκάστην ἡλικίαν μετρηθέντων ἀτόμων (N), ἢ σταθερὰ ἀποκλίσις τῆς σειρᾶς (σ) καὶ ἡ σταθερὰ ἀποκλίσις τῆς μέσης τιμῆς (σ_μ). Ἐκ τούτων ἡ χρησιμότης τῆς πρώτης εἶναι προφανής, διότι μόνον, ὅταν γνωρίζωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκάστοτε παρατηρήσεων (N), δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν γνώμην τινὰ περὶ τῆς ἐγκυρότητος τῆς λαμβανομένης μέσης τιμῆς (μ). Ἡ σταθερὰ ἀποκλίσις τῆς μέσης τιμῆς (σ_μ) δεικνύει ἀκριβῶς τὴν πιθανήν, ἔνεκα λάθους ἢ σμικρότητος τοῦ δείγματος, διακύμανσιν τῆς μέσης τιμῆς. Οὕτως ἡ σ_μ κυμαινομένη ἐνταῦθα μεταξὺ 0,15 καὶ 0,58 καταδεικνύει ὅτι ἡ πραγματικὴ μέση τιμὴ κεῖται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα (πιθανότης 68%) ἐντὸς τῶν ὁρίων μιᾶς σταθερᾶς ἀποκλίσεως ἐκατέρωθεν τῆς μέσης τιμῆς, καὶ πάντως, οὐχὶ πέραν τῶν τριῶν σταθερῶν ἀποκλίσεων. Τὸ μέσον π.χ. ἀνάστημα τῆς πρώτης ὁμάδος (ἄρρενες 7 ἐτῶν) κυμαίνεται πιθανῶς μεταξὺ $(115,43 - 0,44 =) 114,99$ καὶ $(115,43 + 0,44 =) 115,87$ καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι μικροτέρα τοῦ $(115,43 - 3 \times 0,44 =) 114,11$ ἢ μεγαλυτέρα τοῦ $(114,43 + 3 \times 0,44 =) 116,75$. Τέλος ἡ σταθερὰ ἀποκλίσις τῆς σειρᾶς (σ), δεικνύει τὸ εὖρος τῆς διασπορᾶς τῶν παρατηρήσεων εἰς ἐκάστην ὁμάδα. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι, ὅταν μᾶς δίδεται ἡ μέση τιμὴ (μ), ἢ σταθερὰ ἀποκλίσις (σ) καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν παρατηρήσεων (N) κατανομῆς τινος, δυνάμεθα νὰ ἀναπαραγάγωμεν ταύτην, λαμβάνοντες 68,26% τῶν παρατηρήσεων μεταξὺ μιᾶς σταθερᾶς ἀποκλίσεως ἐκατέρωθεν τῆς μέσης τιμῆς, 95,44%, μεταξὺ δύο σταθερῶν ἀποκλίσεων καὶ 99,74%, ἧτοι τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν παρατηρήσεων, μεταξὺ τριῶν σταθερῶν ἀποκλίσεων ἐκατέρωθεν τῆς μέσης τιμῆς.

Εἰς τὸ σχῆμα 1 δίδονται αἱ ὑφ' ἡμῶν εὑρεθεῖσαι μέσαι τιμαὶ τοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ βάρους τοῦ σώματος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ὁμοίας τοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου καὶ τὰς μέσας τιμὰς, τὰς ὁποίας ὁ *Dr. Schiötz* ἀνεύρισκε διὰ τοὺς μαθητὰς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου (πρῶτον τμήμα τῆς καμπύλης) καὶ τοὺς τοῦ γυμνασίου (δεύτερον τμήμα τῆς καμπύλης) τοῦ *Oslo* κατὰ τὸ 1935. Ἡ ἡμέτερα καμπύλη

ΠΙΝΑΞ Ι. Μέσον ανάστημα και βάρος σώματος 14.433 Έλλήνων μαθητών εξετασθέντων κατά την περίοδο του πολέμου (1942 - 1943). (N = αριθ. εξετασθέντων, μ = μέση τιμή, σμ = σταθερά απόκλισης της μέσης τιμής και σ = σταθερά απόκλισης της σειράς).

Έτη ήλικίας (*)	N	Άνάστημα			Βάρος σώματος		
		μ	σμ	σ	μ	σμ	σ
Α ρ ρ ε ν ε ς							
7	171	115,43	0,44	5,75	20,31	0,13	3,02
8	257	118,78	0,35	5,56	21,87	0,18	2,82
9	308	124,19	0,38	6,65	24,11	0,20	3,45
10	447	129,74	0,34	7,22	27,34	0,23	4,87
11	898	135,54	0,23	7,04	30,91	0,17	5,02
12	1290	140,12	0,21	7,68	33,53	0,15	5,46
13	1400	144,54	0,23	8,42	36,40	0,16	5,94
14	1178	151,01	0,28	9,54	41,04	0,22	7,49
15	1049	158,60	0,30	9,60	47,11	0,26	8,45
16	839	164,45	0,29	8,38	52,95	0,28	8,02
17	778	168,12	0,26	7,32	56,43	0,29	8,02
18	519	170,42	0,29	6,58	60,16	0,30	6,92
19	220	170,70	0,38	5,66	60,20	0,45	6,67
20	170	171,73	0,58	9,02	62,50	0,56	5,76
Θ ή λ ε ι ς							
7	140	115,07	0,53	6,29	20,11	0,24	2,86
8	238	118,55	0,36	5,50	21,49	0,20	3,03
9	312	123,66	0,36	6,38	23,91	0,19	3,34
10	374	128,59	0,37	7,14	26,43	0,24	4,56
11	598	134,38	0,32	5,94	29,87	0,23	5,62
12	698	140,27	0,32	8,34	33,73	0,25	6,74
13	682	146,09	0,33	8,51	38,52	0,28	7,41
14	564	150,80	0,32	7,53	43,83	0,31	7,35
15	447	154,25	0,32	6,64	47,77	0,35	7,38
16	445	156,37	0,27	5,80	52,14	0,31	6,47
17	325	158,27	0,32	5,79	54,38	0,32	5,78
18	149	158,75	0,47	5,53	56,19	0,47	5,67

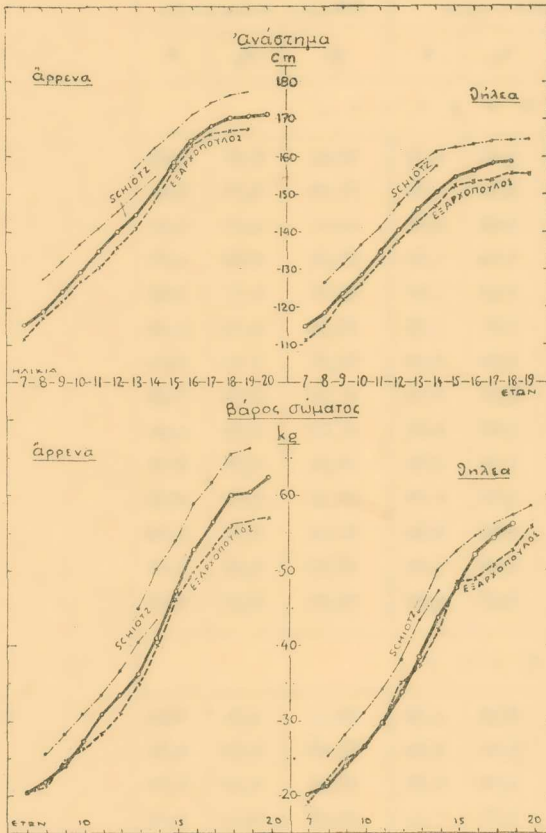
* Συμπληρωμένα

ἀκολουθοῦσα τὴν γενικὴν φορὰν τῶν ἄλλων, διέρχεται μεταξὺ τῶν δύο καὶ πλησιέστερον πρὸς ἐκείνην τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου.

Αἱ λεπτότεροι ὅμως διακυμάνσεις τῆς καμπύλης ἐμφανίζονται ἐναργέστερον εἰς τὴν πρώτῃν παράγωγον αὐτῆς, δηλαδὴ τὴν καμπύλην τοῦ σχήματος 2, ὅπου δίδονται αἱ διαδοχικαὶ κατ' ἔτος ἡλικίας διαφοραὶ αἱ παριστώσαι τὴν ἐτησίαν

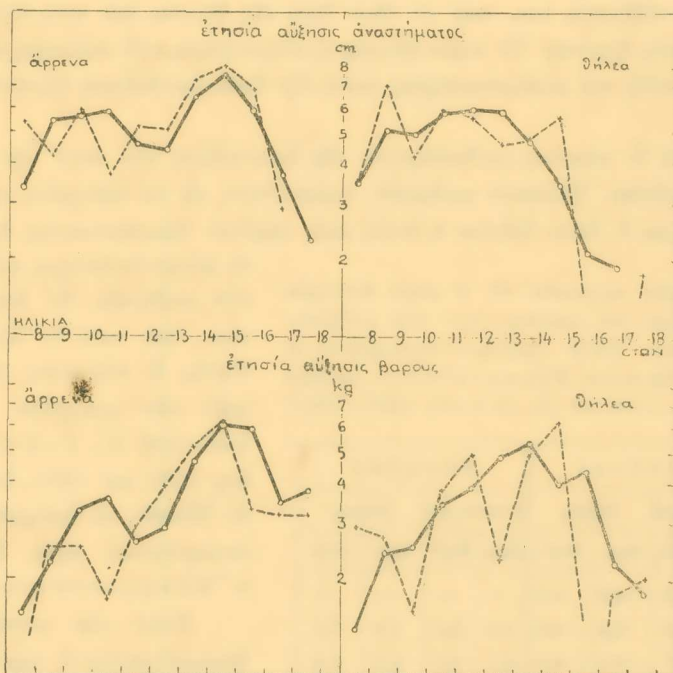
αὔξησιν εἰς τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ βάρος. Τὸ σχῆμα ἐχαράχθη ἐπὶ ἡμιλογαριθμικοῦ χάρτου, ἵνα ἀποδώσῃ καλύτερον τὰς ἐκάστοτε κλίσεις ἢ φορὰς τῆς καμπύλης, ἐν σχέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἐπίπεδον.

Εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐξεταζομένην περίοδον τῆς ἡλικίας, ἡ αὔξεις, εἰς μὲν τὰ ἄρρενα ἐπιβραδύνεται καταφανῶς περὶ τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας, εἰς δὲ τὰ θήλεα, ἀκολουθοῦσα διαρκῶς ἐπιταχνομένην φορὰν, φθάνει εἰς τὸ μέγιστον αὐτῆς περὶ τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐπιβραδυνομένη μετὰ ταῦτα προοδευτικῶς. Εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς παρουσίας ἐρεύνης, ἡ αὔξεις τοῦ ἀναστήματος φαίνεται ὅτι καθυστερεῖ ἐπ' ὀλίγον, συγκρινομένη πρὸς τὴν ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου ἐξαγομένην, τὸ τέλος δὲ τῆς ἀξητικῆς περιόδου σημειοῦται ἐνωρίτερον τοῦ κανονικοῦ. Ἔνεκα δ' ἀκριβῶς τοῦ ταχύτερου τερματισμοῦ τῆς κατὰ μῆκος αὐξήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, οἱ κατὰ τὴν πολεμικὴν περίοδον διατρέχοντες τὴν νεαρὰν αὐτῶν

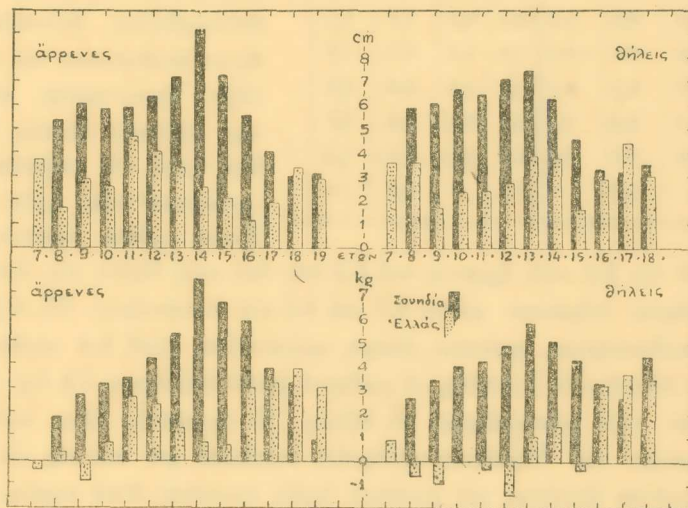

Σχ. 1.— Τὸ μέσον ἀνάστημα καὶ βάρος τοῦ σώματος Ἑλλήνων μαθητῶν ἡλικίας 7 ἕως 20 ἐτῶν, κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ὅμοια στοιχεία τοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου (1928) καὶ τοῦ κ. Schiøtz, ἐν Oslo (1935).

ἡλικίαν, οὐδέποτε φθάνουν τὸ τρέχον μέσον ἀνάστημα τῆς φυλῆς των, ἀλλ' ὑστεροῦν τούτου συνήθως περὶ τὸ ἑκατοστόμετρον. Τοῦτο παρατηρήθη εἰς ὅλας τὰς χώρας, ὅπου κρατοῦνται συστηματικῶς τὰ στοιχεῖα τῆς καταμετρήσεως τῶν κληρωτῶν, παρ' ἡμῖν δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ἀθανασιάδη, διὰ τὰς ἀμέσως μετὰ τὸν προηγούμενον πόλεμον κλάσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ. Εἰς τὸ βάρος τοῦ σώματος δὲν παρατηρεῖται τὸ ὅμοιον, ἡ σημασία ἄλλως τε τούτου δὲν θὰ εἶχε τὴν ἴδιαν ὡς ἄνω βαρύτητα, δεδομένου ὅτι τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀνθρώπου κλείει ὀριστικῶς τὴν

Σχ. 2.— Αἱ διαφοραὶ εἰς τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ βῆρος τοῦ σώματος τῶν μαθητῶν, μετὰ τὴν πρόοδον τῆς ἡλικίας. (Συνεχῆς γραμμὴ = ἡμέτεροι παρατηρήσεις. Διακεκομμένη γραμμὴ = παρατηρήσεις κ. Ἐξαρχοπούλου).

Σχ. 3.— Αὐξήσις εἰς τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ βῆρος τῶν μαθητῶν, ἡλικίας 7 ἕως 19 ἐτῶν, ἐντὸς μιᾶς δεκαετίας. Ἑλλὰς (1928-1943), Σουηδία (1920-1935).

περίοδον τῆς αὐξήσεώς του, περί τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας διὰ τοὺς θήλεις καὶ εἰς τὸ 20ον διὰ τοὺς ἄρρενας. Τὸ τυχὸν ἔλλιπές ἐξ ἄλλου βάρους τοῦ σώματος, εἶναι δυνατὸν νὰ διορθωθῇ καὶ μεταγενεστέρως, κατὰ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἡλικίαν τῆς ὠριμότητος.

Ἡ γενικὴ ἐν τοσοῦτῳ καθυστέρησις τῆς ἀναπτύξεως τῶν κατὰ τὴν παρούσαν πολεμικὴν περίοδον Ἑλλήνων μαθητῶν, διαφαίνεται εἰς τὰ δεδομένα τοῦ πίνακος II καὶ τὸ σχῆμα 3, ὅπου δίδεται ἡ ἐντὸς μιᾶς περιόδου δεκαπενταετίας διαφορὰ εἰς

ΠΙΝΑΞ II. Κέρδος σημειωθὲν εἰς τὸ μέσον ἀνάστημα (cm) καὶ τὸ βᾶρος τοῦ σώματος (kg) τῶν μαθητῶν, ἐντὸς μιᾶς 15ετίας. Ἑλλὰς (ἡμέτεραι παρατηρήσεις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου Σουηδία (παρατηρήσεις ἐν Oslo τοῦ Dr. Schiötz 1920 - 1935).

Ἔτη ἡλικίας	Ἑλλήνων				Σουηδῶν			
	ἀνάστημα		βᾶρος		ἀνάστημα		βᾶρος	
	ἄρρ.	θηλ.	ἄρρ.	θηλ.	ἄρρ.	θηλ.	ἄρρ.	θηλ.
7	3,7	3,6	-0,3	0,9	—	—	—	—
8	1,7	3,6	0,4	-0,6	5,4	5,8	1,8	2,7
9	2,9	1,7	-0,8	-0,9	6,1	6,0	2,8	3,4
10	2,6	2,4	0,8	0,0	5,8	6,7	3,2	4,0
11	4,7	2,4	2,7	-0,3	5,9	6,4	3,5	4,2
12	4,1	2,7	2,4	-1,4	6,4	7,1	4,3	4,9
13	3,4	3,9	1,4	1,1	7,2	7,4	5,4	5,9
14	2,6	3,8	0,8	1,5	9,2	6,3	7,7	5,1
15	2,1	1,6	0,7	-0,3	7,3	4,6	6,7	4,3
16	1,2	2,9	3,1	3,2	5,6	3,3	5,9	3,3
17	1,9	4,4	3,3	3,7	4,1	3,2	3,9	2,7
18	3,4	3,0	3,9	3,5	3,0	3,5	3,3	4,4
19	2,9	—	3,1	—	3,1	—	0,9	—

τὸ μέσον ἀνάστημα καὶ τὸ βᾶρος τῶν μαθητῶν, δι' ἐκάστην ἡλικίαν. Διὰ τοὺς ἐν Σουηδίᾳ μαθητάς, ἡ σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τῶν στοιχείων τοῦ ἰδίου ἔρευνητοῦ (C. Schiötz) διὰ τὰ ἔτη 1920 καὶ 1935, ἐνῶ διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι, τὰ ἡμέτερα εὐρήματα συγκρίνονται πρὸς ἐκεῖνα τοῦ κ. Ἐξαρχοπούλου.

Κατὰ τὴν μεσολαβήσασαν δεκαπενταετίαν ἡ τάσις πρὸς αὐξήσιν τοῦ μέσου ἀναστήματος καὶ τοῦ βάρους τῶν μαθητῶν εἶναι προφανῆς καὶ εἰς τὰς δύο χώρας, συντελουμένη ἕνεκα τῆς ἐπιτευχθείσης βελτιώσεως τῶν ὄρων διαβιώσεως καὶ τῆς καλύτερας ὑγειονομικῆς ἐπιβλέψεως τῆς σχολικῆς ἡλικίας. Τὸ μέγεθος ὅμως τῆς αὐξήσεως ὑπῆρξε μικρότερον παρ' ἡμῖν, ἐφ' ὅσον, ἔναντι μέσου κέρδους εἰς τὸ

ἀνάστημα, 5,8 cm διὰ τοὺς ἄρρενας καὶ 5,5 cm διὰ τοὺς θήλεις τῆς Σουηδίας, οἱ Ἑλληνες μαθηταὶ ἐκέρδισαν μόνον 2,9 καὶ 3,0 cm ἀντιστοίχως. Εἰς τὸ βᾶρος τοῦ σώματος ἡ καθυστέρησις φαίνεται ἀκόμη μεγαλύτερα, ἀφοῦ διὰ κέρδος 4,1 kg δι' ἀμφοτέρω τὰ φύλα ἐν Σουηδίᾳ, οἱ μαθηταὶ ἡμῶν ἐκέρδισαν 1,6 kg οἱ ἄρρενες καὶ 0,9 μόνον τοῦ χιλιογράμμου οἱ θήλεις. Ἡ προφανῆς αὕτη καθυστέρησις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἑλλήνων μαθητῶν, ὀφείλεται μὲν καὶ εἰς τὸν πιθανῶς βραδύτερον ρυθμὸν ἐξελιξεως τοῦ βιοτικῆς ἡμῶν ἐπιπέδου, ἀλλὰ κυρίως πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὰ τοῦ παρόντος πολέμου δεινά, ὑπὸ τῶν ὁποίων, κατὰ πρῶτον λόγον, θίγονται αἱ νεαραὶ καὶ εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναπτύξεως εὐρισκόμεναι τάξεις τοῦ δοκιμαζομένου πληθυσμοῦ.

Ἀναμφαλαίως. — Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην ἐξετάζεται τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος 14.433 μαθητῶν, ἡλικίας 7 ἕως 20 ἐτῶν, μετρηθέντων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἀττικῆς κατὰ τὰ ἔτη 1942—1943. Ἡ σύγκρισις τῶν στοιχείων τούτων πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. *Ἐξαρχοπούλου*, ἀπὸ τοῦ 1928, δημοσιευθέντα, ἀποδεικνύει ὅτι κατὰ τὸ διαρρεῦσαν διάστημα, τὸ εἰς τὸ μέσον ἀνάστημα καὶ μέσον βάρος σημειωθὲν κέρδος τοῦ μαθητικοῦ κόσμου, ὑπῆρξε μᾶλλον μικρόν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐπιτευχθὲν κέρδος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐν Σουηδίᾳ μαθητῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- N. *Ἐξαρχοπούλου*, *Σωματολογία τοῦ Παιδός*. Ἀθῆναι, 1928
 E. *Λαμπαδαρίου*, *Μαθήματα Σχολικῆς Ὑγιεινῆς*. Ἀθῆναι, 1928
 E. *Bigwood*, *Directives pour les enquêtes sur la nutrition de Populations*.—Société des nations. 1939.

RÉSUMÉ

Pendant la période des années 1942 - 43, on a mesuré la taille et le poids corporel de 14.433 écoliers (9.461 garçons et 4.972 filles), des écoles, de l'enseignement primaire et secondaire du secteur d'Athènes. Le nombre des élèves examinés dans chaque année d'âge (N), la valeur moyenne (μ), la déviation standard de la valeur moyenne (σ_{μ}) et la déviation standard de la distribution (σ) sont donnés au tableau I.

Dans la fig. 1. sont représentées les valeurs moyennes de la taille (partie supérieure), et du poids corporel (partie inférieure), en comparaison avec, d'une part, les valeurs moyennes des écoliers grecs, telles qu'elles ont été publiées par M. le Prof. N. Exarchopoulos en 1928 et, d'autre part celles de M. C. Schiøtz, concernant les écoliers d'Oslo en 1935.

Dans l'analyse qui y fait suite, il est démontré que l'augmentation de la taille des élèves en question, se ralentit prématurément et, la gain signalé dans la taille et le poids moyens des écoliers grecs, depuis les mensurations de M. Exarchopoulos, est relativement faible, probablement à cause des privations et des fatigues, que la guerre actuelle impose aux populations des pays qu'elle a touchés.